MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Luonnonvaraosasto
Metsäneuvos Niina Riissanen

VASTINE
22.10.2024

VN/15571/2024

Viite: Vastinekuuleminen 25.10.2024

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 115/2024 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Melko monessa lausunnossa pidettiin tärkeänä metsätalouden tukijärjestelmän ennakoitavuutta ja sitä taustaa vasten pidettiin valitettavana, että vasta käyttöön otettuun tukijärjestelmään joudutaan tekemään muutoksia. Samoin melko monessa lausunnossa katsottiin, että säästötoimet on valittu oikein.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että useampi lausunnonantaja oli kiinnittänyt huomiota valtioneuvoston asetuksella annettaviin asioihin. Asetuksen lopullisesta sisällöstä päätetään kuitenkin myöhemmin erillisessä prosessissa.

Koneyrittäjät pitivät lausunnossaan tuen maksatuksen siirtoa ja tarvittaessa hylkäämistä epäoikeudenmukaisena. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että myöntövaltuudellisten hankkeiden hylkääminen on mahdollista, mikäli rahoituspäätöstä tehtäessä ei hakemusvuonna ja sitä seuraavana vuotena olisi riittävästi myöntövaltuutta. Hylkäävän päätöksen jälkeen maanomistaja voisi hakea tukea uudelleen samaan toimenpiteeseen. Taimikon ja nuoren metsän hoidon osalta mahdollisuutta hakea uudelleen tukea ei ole, koska taimikon ja nuoren metsän hoito tehdään ennen rahoituksen hakemista ja koska tukea on haettava määräajassa työn toteuttamisesta. Taimikon ja nuoren metsän hoidon rahoituspäätökseen ei liity myöntövaltuutta, minkä vuoksi näiden hankkeiden hylkääminen on sidottu määrärahan riittävyyteen. Suomen metsäkeskus tiedottaa valtionavustuslain 9 §:n mukaan aktiivisesti määrärahan riittävyydestä. Maanomistaja voi tiedon perusteella tehdä päätöksen taimikon ja nuoren metsän hoitotyön ajankohdasta. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että kannustejärjestelmän mukainen tuki on harkinnanvaraista eikä tuen hakijalla ole subjektiivista oikeutta tukeen.

Koneyrittäjät ovat lausunnossaan kysyneet, miksi hakemusten hylkäämisestä on tarpeen säätää, jos hakemusten hylkäämistä koskevien säädösten soveltamista pidetään epätodennäköisenä ja todenneet, että akuutin rahapulan kohdatessa tukitasojen alentaminen asetusmuutoksen kautta olisi nopeampi ja tarkoituksenmukaisempi keino reagoida tilanteeseen. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että valtion varojen käytön rajoittamiseksi ja maanomistajien oikeuksien toteutumisen näkökulmasta on kuitenkin perusteltua säätää lailla menettelyistä, jos myöntövaltuutta tai määrärahaa ei ole käytettävissä. Maa- ja metsätalousministeriö seuraa kannustejärjestelmän seuraavalle vuodelle siirtyvien hakemusten ja maksatusten määrä. Jos siirtyvien hankkeiden määrä on suuri ja on riski, että osa hakemuksista jouduttaisiin hylkäämään mahdollisen myöntövaltuuden tai määräraha puutteen vuoksi, on maa- ja metsätalousministeriön tarkoitus ryhtyä toimiin kannustejärjestelmän sopeuttamiseksi käytettävissä oleviin määrärahoihin. Tämä voi tarkoittaa tilanteesta riippuen lain tai asetuksen muuttamista tai molempia. Tavoitteena on kuitenkin välttää muutoksia, jotta kannustejärjestelmä olisi mahdollisimman ennustettava.

Suomen yhteismetsät ry on esittänyt lakiehdotuksen 17 §:n 2 momentin 3 kohtaan muutosta. Yhdistyksen kommentti liittyy siihen, tarvitaanko yhteismetsän toteuttamassa tiehankkeessa sitä, että on perustettu yksityistielain mukainen tieoikeus ja tietä hoitava tieosakkaiden muodostama tiekunta. Maa- ja metsätalousministeriö ei pidä muutosta tarpeellisena, koska ao. säännös on seuraava: ”yksityisen maanomistajan yksinään toteuttaman hankkeen osalta näiden perustamista ei kuitenkaan edellytetä”.

Kannustejärjestelmälain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan yksityiseksi maanomistajaksi on määritelty tiettyjen edellytysten täyttyessä yhteismetsän osakaskunta. Tämä lienee jäänyt yhdistykseltä huomiotta.

Oikeusministeriö on esittänyt muutoksia 31 §:n 1 ja 2 momenttiin ja voimaan tulo- ja siirtymäsäännösten 2, 3 ja 4 momenttiin. Maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut oikeusministeriön lausunnon johdosta tarpeelliseksi ehdottaa, että myös kannustejärjestelmälain 41 §:n 1 momenttia muutettaisiin. Kyseistä momenttia ei ehdotettu muutettavaksi hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa. Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että valiokunta tarkistaisi lakiehdotusta seuraavasti. Poistettavat kohdat on yliviivattu ja lisäykset merkitty kursiivilla.

Lakiehdotuksen 31 §:än ehdotetaan tehtäväksi seuraava tekninen muutos seuraavasti:

31 §

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan riittämättömyys

> Metsäkeskuksen tulee siirtää hakemus käsiteltäväksi seuraavana vuonna, jos hakemuksen vireillepanovuonna ei ole käytettävissä myöntämisvaltuutta. Jos myöntövaltuutta ei ole käytettävissä hakemuksen vireillepanovuotta seuraavanakaan vuonna, hakemus *hylätään*~~tulee hylätä~~.
>
> Metsäkeskuksen tulee siirtää taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen hakemus käsiteltäväksi seuraavana vuonna, jos hakemuksen vireillepanovuonna ei ole käytettävissä määrärahaa. Jos määrärahaa ei ole käytettävissä hakemuksen vireillepanovuotta seuraavanakaan vuonna, hakemus *hylätään*~~on hylättävä~~.

Perustelut:

Oikeusministeriö on 14.10.2024 antamassaan lausunnossa on esittänyt momentin 1 ja 2 sananmuotojen yhdenmukaistamista.

Lakiehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi 41 §:n 1 momenttia koskeva muutosehdotus seuraavasti:

> 41 §
>
> Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ja muiden tukeen liittyvien velvoitteiden siirtyminen
>
> Kiinteistön tai muun alueen omistajan tai erityisen oikeuden haltijan vaihtuessa siirtyy *tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite ja* hoito- ja kunnossapitovelvoite uudelle yksityiselle maanomistajalle. Metsäkeskuksen tulee hakemuksesta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus, jos kiinteistö tai alue lunastetaan ja kiinteistön tai alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen tällöin olennaiselta osin estyy. Tällöin maanomistajalla ei ole tuen palautusvelvollisuutta.

Perustelut:

Oikeusministeriö on 14.10.2024 antamassaan lausunnossaan todennut, ettei metsätalouden kannustejärjestelmässä annetussa laissa ole nimenomaista säännöstä tien virkistyskäytön sallimista koskevan velvoitteen siirtymisestä uudelle omistajalle. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että voimassa olevan lain 41 §:n 2 momentissa säädetään seuraavasti:

> ”Yksityisen maanomistajan tulee huolehtia siitä, että uusi yksityinen maanomistaja saa omistajan tai erityisen oikeuden haltijan vaihtuessa tiedon lakisääteisestä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta sekä tien virkistyskäytön sallimista koskevasta velvoitteesta. Suometsän hoitosuunnitelman tukea saaneen yksityisen maanomistajan tulee vastaavasti ilmoittaa uudelle yksityiselle maanomistajalle 15 §:n 3 momentin 8 kohdan mukaisesta velvoitteesta.”

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että mainitusta säännöksestä käy jo ilmi, että maanomistajan tulee omistajanvaihdoksissa informoida uutta omistajaa tukeen liittyvistä velvoitteista. Säännös koskee myös tien virkistyskäyttöä koskevaa velvoitetta. Oikeusministeriön lausunnossa ei ole edellä mainittua säännöstä mainittu, vaikka se aiemmassa 16.8.2024 annetussa oikeusministeriön lausunnossa yhdessä väliotsikossa mainitaankin. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan voimassa olevan lain 41 §:n 2 momentin säännös yhdessä muun tukijärjestelmää koskevan sääntelyn kanssa ei jätä tulkinnanvaraiseksi sitä, siirtyykö tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite uudelle omistajalle. Maa- ja metsätalousministeriö pitää kuitenkin perusteltuna 1 momentin täydentämistä edellä ehdotetulla tavalla.

Lakiehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos hakemus, jolla tukea haetaan samanaikaisesti uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä *sisältävää* ~~sisältävän~~ yksityistien perusparannusta koskevan toteuttamissuunnitelman laatimiseen ja sellaisen hankkeen toteuttamiseen, on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos hakemus, jolla tukea haetaan uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä sisältävää yksityistien perusparannusta koskevan hankkeen toteuttamiseen, on tullut vireille *ennen tämän lain voimaantuloa tai* tällä lailla muutettavan lain 32 §:n 2 momentissa tarkoitetussa määräajassa tämän lain tultua voimaan, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Metsäkeskuksen tulee ratkaista edellä tarkoitettu hakemus viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2025.

Jos hakemus, jolla tukea haetaan uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä sisältävää yksityistien perusparannusta koskevan toteuttamissuunnitelman laatimiseen, on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. *Tällöin myös toteutuksen tukea koskevaan hakemukseen, joka on tullut vireille tämän lain tultua voimaan, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.* ~~Sama koskee vastaavasti myös toteutuksen tukea koskevaa hakemusta.~~ Metsäkeskus ei saa asettaa tällä lailla muutettavan lain 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräaikaa myöhemmäksi kuin 30 päivä kesäkuuta 2025. Metsäkeskuksen tulee ratkaista hakemukset viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2025.

Perustelut:

Oikeusministeriö on 14.10.2024 antamassaan lausunnossa on esittänyt muutoksia momentteihin 2, 3 ja 4. Voimaantulo- ja siirtymäsäännösten 2 momenttiin ehdotettava muutos on tekninen (sanan taivutus). Voimaantulo- ja siirtymäsäännösten 3 momenttiin ehdotettava muutos on perusteltu, koska metsätien tekemisen tai uuden metsätien tekemistä sisältävän yksityistien perusparannuksen toteutuksen tukea koskeva hakemus on voinut tulla vireille vuoden 2024 puolella tai uuden lain tultua voimaan. Ehdotettu muutos ottaa siis huomioon sen tilanteen, että mainittu toteutuksen tukea koskeva hakemus on jätetty kuluvana vuonna. Voimaantulo- ja siirtymäsäännösten 4 momentin toinen virke taas palautettaisiin siihen muotoon kuin se oli lausuntokierroksella olleessa HE-luonnoksessa kuten oikeusministeriö on 14.10.2024 antamassaan lausunnossaan ehdottanut.